

CẨM KIM

TRONG NHỮNG NGÀY THÁNG 3 NĂM 1975

Trong những ngày cuối tháng 3 lịch sử, Cẩm Kim lại một lần nữa trở thành trọng điểm của sự chuẩn bị, khởi đầu một cuộc khởi nghĩa lịch sử - Khởi nghĩa giải phóng hoàn toàn thị xã, đồng chí Võ Hiến - Bí thư Thị ủy và một số đồng chí trong Ban thường vụ Thị ủy đã về vùng Thượng Phước - Cẩm Kim trực tiếp chỉ đạo cuộc khởi nghĩa của thị xã. Ngoài ra, có một số cán bộ của thị xã được phân công nắm các cơ sở công đoàn vận tải để chuẩn bị phương tiện giải phóng. Đồng chí Phạm Văn Tín, Phan Xuân Nhẫn được Thị ủy phân công về Cẩm Kim trước vài ngày, chuẩn bị lực lượng ở Cẩm Kim, Ngọc Thành làm bàn đạp cho quân ta từ hướng Cẩm Kim tiến vào nội ô thị xã.

Về công tác chuẩn bị giải phóng tại xã, lúc này lực lượng bám trụ ở vùng giải phóng chỉ còn 6 đảng viên, gồm các đồng chí: Tín (*cán bộ của Thị ủy đứng điểm chỉ đạo tại xã*), Lộc, Bán, Thành, Thanh, Tiến. Đồng chí Huỳnh Tấn Lộc được phân công phụ trách các thôn 1, 2 (*thôn 1 nay là thôn Đông Hà, thôn 2 nay là thôn Trung Hà*); đồng chí Nguyễn Văn Tiến, Đặng Thành phụ trách căn cứ Thượng Phước, phối hợp cho cuộc nổi dậy của nhân dân xã; một số đảng viên được phân công vận động quần chúng chuẩn bị lương thực, ghe thuyền đưa cán bộ Thị ủy, bộ đội thị xã,

quần chúng sang sông giải phóng Hội An khi có lệnh. Về quân sự, quân số du kích được kịp thời bổ sung lên thành 1 trung đội do đồng chí Nguyễn Thái chỉ huy, đội quân này hỗ trợ lực lượng chính trị vùng lên giải phóng xã nhà. Có thể nói rằng, với 6 cán bộ bám trụ làm nòng cốt trong công tác chuẩn bị giải phóng ở xã cũng như hỗ trợ công tác chuẩn bị giải phóng của thị xã là một nỗ lực lớn của các đảng viên bám trụ. Những nỗ lực này đã góp phần cho cuộc tiến công giải phóng ở xã Cẩm Kim gặp nhiều thuận lợi và nhanh chóng giành được kết quả.

Các ngày cuối tháng 3/1975 là những ngày sôi động nhất trong 20 năm kháng chiến và cũng trong những ngày này, quân, dân Cẩm Kim đang tập trung cao nhất vật, lực cho ngày nổi dậy, giải phóng quê hương. Trong đó, nhân dân đã tích cực đào hầm, công sự, dựng lán trại tạo nơi ăn ở, hạp bàn ở Thượng

Di tích Lịch sử Cách mạng Côn Trùm Phôi

Phước để đảm bảo an toàn cho các đồng chí Thường vụ Thị ủy, cán bộ thị xã, bộ đội chủ lực hoạt động.

Nhằm mở rộng hành lang hoạt động từ Thượng Phước đến Ngọc Thành, mở đường cho quân tiến công trong cuộc khởi nghĩa sắp tới, vào ngày 20/3/1975, du kích Cẩm Kim đánh triệt hạ đồn thôn 3 (*nay là thôn Phước Thắng*), một chốt điểm canh gác của địch ở khu vực nối giữa Thượng Phước và Ngọc Thành. Trong trận này, bọn địch tại chốt điểm thôn 3 đều bị loại khỏi vòng chiến đấu và bị bắt sống. Tuy nhiên, ngay trước ngưỡng cửa của những ngày quê hương được giải phóng hoàn toàn, hai đồng chí Nguyễn Bé, Nguyễn Đình Tiến đã anh dũng hy sinh tại trận đánh này trong khi chưa kịp chứng kiến quê hương Cẩm Kim sạch bóng quân thù, tận hưởng giây phút thắng lợi cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước.

Cũng trong thời gian này, các cơ sở hợp pháp tập trung công tác binh vận, tung tin về những chiến thắng của quân giải phóng ở miền Nam, uy hiệp tinh thần bọn địch ở Ngọc Thành nhằm khống chế sự phản công của địch khi ta tiến công.

Đến chiều ngày 26/3/1975, Ban khởi nghĩa Thị ủy Hội An triển khai thế trận tiến công cho các mũi, quán triệt chủ trương: Bằng mọi giá, lực lượng vũ trang địa phương, chính trị phải hợp đồng tác chiến hiệu quả, giải phóng thành công thị xã Hội An. Chiều ngày 27/3/1975, lệnh tấn công giải phóng Cẩm Kim được phát ra. Theo nhiệm vụ được phân công, ở các thôn 1, thôn 2,

các cán bộ binh vận hợp pháp đã tung tin: quân giải phóng đang tiến đánh Hội An. Nghe tin này, quân địch càng hoang mang lo sợ hơn và lần lượt từ bỏ các chốt điểm, ra hàng. Ở thôn 2, đội ngũ quân sự, chính trị, binh vận, du kích tấn công vào đồn, buộc địch giao nộp súng đầu hàng và kết hợp với quân chúng đánh chiếm toàn bộ các đồn địch, tấn công các tên chủ chốt trong cơ quan ngục quyền Cẩm Kim, phá tan các khu đồn.

Đến tối, Ban khởi nghĩa Cẩm Kim tổ chức mítting mừng thắng lợi giải phóng, Ủy ban Nhân dân Cách mạng lâm thời do đồng chí Phạm Văn Tín làm Chủ tịch ra mắt nhân dân. Ủy ban ra lời kêu gọi bà con sẵn sàng thế trận giải phóng Hội An.

03h ngày 28/3/1975, lệnh tấn công giải phóng thị xã được ban hành, một số cán bộ Cẩm Kim đã dẫn đường cho quân chủ lực từ Cẩm Kim tiến ra Đà Nẵng, chuẩn bị giải phóng thành phố này. Ở Cẩm Kim, quân ta mở đường cho hàng chục ghe, thuyền xuất phát từ cánh Cẩm Kim đưa hàng trăm cán bộ Thị ủy, bộ đội Thị, du kích, quân chúng sang sông, tiếp cận vùng Ngọc Thành

Di tích Lịch sử Cách mạng Vùng giải phóng Thượng Phước

phối hợp với nhiều mũi tấn công phía Đông, phía Bắc cùng tiến về các cơ quan đầu não của tỉnh Quảng Nam đóng ở Hội An. Quân, dân Cẩm Kim và Bộ đội thị xã nhanh chóng làm chủ khu vực phía Nam Hội An. Sau đó, các cánh quân tấn công quận lỵ Hiếu Nhơn, nội ô Hội An.

Đôi chọi với sức mạnh được vun đắp sau 20 năm kháng chiến của lực lượng cách mạng, bọn địch ở Hội An phải buông súng, đầu hàng. Đúng 6h ngày 28/3/1975, cờ giải phóng tung bay trên tòa Tỉnh trưởng nguy và phát phới trên phố phường Hội An. Đến đây cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước của nhân dân Hội An kết thúc thắng lợi hoàn toàn.

Trong những ngày tháng 3 sôi động, tràn dâng niềm vui chiến thắng ấy, thực hiện sự chỉ đạo của Thị ủy Hội An, Đảng bộ Cẩm Kim tập trung vận động binh lính chế độ cũ ra hàng. Có hơn 450 người là quân nhân, sĩ quan, quan chức chế độ cũ ở Cẩm Kim lần lượt trình diện, nộp hơn 350 súng đủ loại.

Trong lúc tiến quân sang Ngọc Thành để tiến vào giải phóng nội ô Hội An, một số cán bộ Cẩm Kim được phân công ở lại Ngọc Thành, vận động nhân dân trở về các thôn 1, 2, 3 nhằm chuẩn bị cho công tác xây dựng chính quyền sắp tới.

Và ngay sau ngày Hội An được hoàn toàn giải phóng, lực lượng vũ trang xã được huy động thêm quân số lên đến 1 đại đội để phục vụ cho công tác củng cố trật tự trị an, tiếp nhận tù binh, đưa dân về quê cũ sinh sống. Đồng thời chuẩn bị sức người, sức của góp phần làm nên thắng lợi vĩ đại của chiến dịch lịch sử Hồ Chí Minh tháng 4/1975, giải phóng hoàn toàn miền

Nam, kết thúc thắng lợi cuộc kháng chiến chống Mỹ.

Từ những diễn biến trên có thể thấy, vùng đất Cẩm Kim đã một lần là nơi tụ nghĩa để khởi nghĩa giành chính quyền cách mạng trong những ngày của Tháng Tám năm 1945 lịch sử. Đến đây, lại thêm một lần nữa trở thành vùng đất tụ nghĩa để phát lệnh Tổng tiến công nổi dậy tấn công, giành chính quyền, giải phóng Hội An♥

* Tài liệu tham khảo

- BCH Đảng bộ xã Cẩm Kim (2010), Lịch sử Đảng bộ xã Cẩm Kim (1930-1975), NXB Đà Nẵng